

**CZYNNIKI SPRZYJAJĄCE I UTRUDNIAJĄCE
SKUTECZNĄ POMOC
OSOBOM DOTKNIĘTYM PRZEMOCĄ W RODZINIE
W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM**

Raport za 2021 r.
opracowany na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej
przez Wydział Polityki Społecznej
Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie

Zatwierdzam

**Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO**

Anna Słowińska
DYREKTOR
Wydziału Polityki Społecznej

18 listopada 2021 r.

Olsztyn, 2021 rok

Spis treści

WSTĘP.....	3
1. CZYNNIKI SPRZYJAJĄCE SKUTECZNEJ POMOCY OSOBOM DOTKNIĘTYM PRZEMOCĄ W RODZINIE.....	4
2. CZYNNIKI UTRUDNIAJĄCE SKUTECZNĄ POMOC OSOBOM DOTKNIĘTYM PRZEMOCĄ W RODZINIE.....	7
3. WNIOSKI.....	10
4. REKOMENDACJE.....	11
Spis wykresów.....	13
Słownik skrótów.....	13

WSTĘP

Zadanie 2.4.1 zapisane w „Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021” (Monitor Polski z 2021 r. poz. 235), realizowane w oparciu o Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245) nakłada na wojewodę obowiązek badania skuteczności pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, w tym opracowania raportów i analiz czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc tym osobom.

W związku z powyższym 29 września 2021 r. za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej przekazano wszystkim ośrodkom pomocy społecznej i powiatowym centrom pomocy rodzinie z terenu województwa warmińsko-mazurskiego (135 jednostek) ankietę pn. „Czynniki sprzyjające i utrudniające udzielanie skutecznej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim w 2021 roku”. Dobór respondentów do badania wynikał z faktu, że ośrodki pomocy społecznej są realizatorami procedury „Niebieskie Karty”, w ramach której m.in. udzielają pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, a powiatowe centra pomocy rodzinie m.in. prowadzą programy dla osób stosujących przemoc w rodzinie, tj. programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i programy psychologiczno-terapeutyczne.

W badaniu wykorzystano ankietę z badania przeprowadzonego w roku 2020 w celu dokonania analizy porównawczej wyników badania przeprowadzonego w roku ubiegłym z danymi uzyskanymi w badaniu zrealizowanym w roku bieżącym.

Ankieta składała się z 2 części. W pierwszej części badania wskazano 7 czynników sprzyjających skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie i poproszono respondentów o przyznanie wartości 1 wyłącznie dla jednego czynnika, który ich zdaniem najbardziej sprzyja udzielaniu skutecznej pomocy. W drugiej części badania wskazano 7 czynników utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie i poproszono respondentów o przyznanie wartości 1 wyłącznie dla jednego czynnika, który ich zdaniem najbardziej utrudnia udzielanie skutecznej pomocy.

Do 15 października 2021 r. Wydział Polityki Społecznej otrzymał w Centralnej Aplikacji Statystycznej odpowiedzi od wszystkich 135 jednostek do których skierowano badanie.

Niniejszy raport został opracowany na podstawie analizy otrzymanych danych. Badanie przeprowadzono 11 lat po wejściu w życie nowelizacji Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r.

o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, po 10 latach przyjęcia przez Radę Ministrów Rozporządzenia z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

1. CZYNNIKI SPRZYJAJĄCE SKUTECZNEJ POMOCY OSOBOM DOTKNIĘTYM PRZEMOCĄ W RODZINIE

W ankiecie wskazano do wyboru 7 czynników sprzyjających skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie i poproszono respondentów o przyznanie wartości 1 rzeczywistemu czynnikowi, który najbardziej sprzyja udzielaniu skutecznej pomocy. Wskazane czynniki to:

1. Praca w formule interdyscyplinarnej na rzecz rodzin dotkniętych przemocą.
2. Dostępność do pomocy specjalistów (psychologa, prawnika, terapeuty).
3. Procedura „Niebieskie Karty”.
4. Gotowość osób doświadczających przemoc do współpracy z członkami zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej.
5. Chęć współpracy osób stosujących przemoc w rodzinie z członkami zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej.
6. Możliwość udziału w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
7. Specjalistyczne kwalifikacje kadry w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

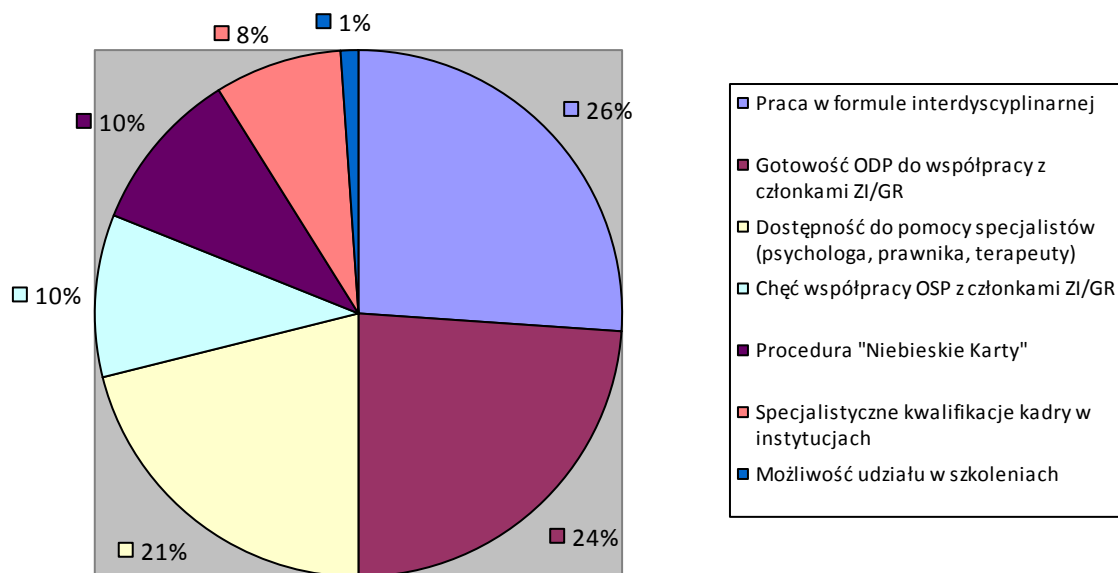
W rezultacie przyznanych przez respondentów punktów otrzymano gradację czynników występujących na terenie województwa, według ich wartości dla procesu, od najbardziej znaczącego do najmniej wpływającego na skuteczność świadczonej pomocy.

Zestawienie czynników, według przyznanych przez respondentów w 2021 r. punktów wartościowych, przedstawia się następująco:

1. Praca w formule interdyscyplinarnej na rzecz rodzin dotkniętych przemocą – 35.
2. Gotowość osób doświadczających przemoc do współpracy z członkami zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej – 32.
3. Dostępność do pomocy specjalistów (psychologa, prawnika, terapeuty) – 28.
4. Chęć współpracy osób stosujących przemoc w rodzinie z członkami zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej – 14.
5. Procedura „Niebieskie Karty” – 13.
6. Specjalistyczne kwalifikacje kadry w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 11.

7. Możliwość udziału w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 2.

Wykres nr 1. Czynniki sprzyjające skutecznej pomocy w układzie procentowym – wyniki badania przeprowadzonego w roku 2021

Źródło: Opracowanie własne

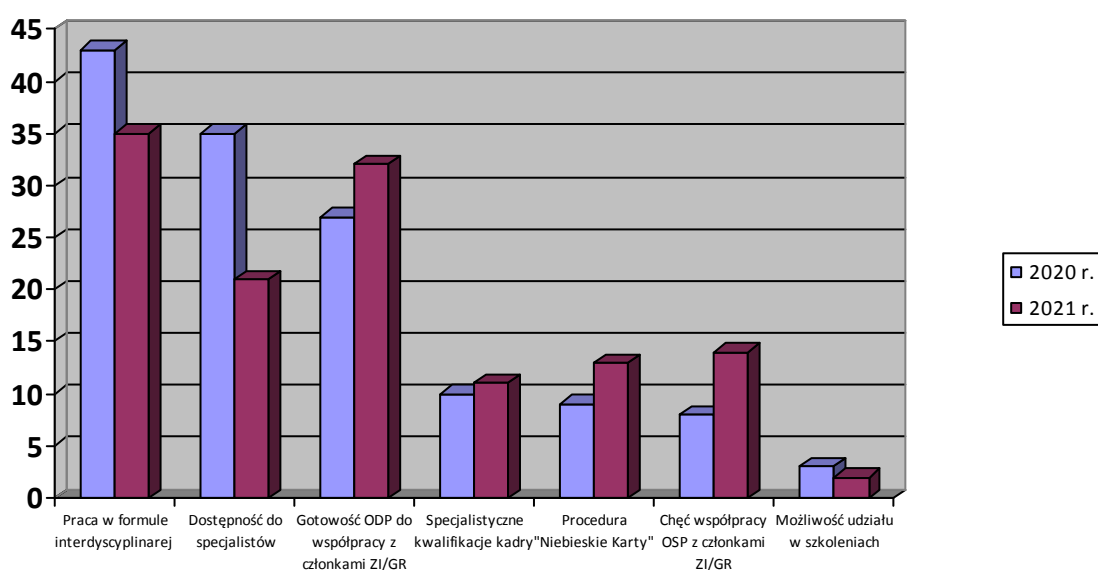
Na podstawie analizy odpowiedzi udzielonych przez respondentów w roku 2021 wynika jednoznacznie, że w ich opinii największy wpływ na skuteczność udzielanej pomocy ma praca w formule interdyscyplinarnej na rzecz rodzin dotkniętych przemocą. Ww. czynnikowi przyznano najwyższą wartość, bo aż 35, co odpowiada 26%. Niewiele mniejszą wartość przyznano innemu czynnikowi, tj. gotowość osób doświadczających przemocy do współpracy z członkami zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej – 32, co odpowiada 24%. Kolejny czynnik, który w opinii respondentów znacząco wpływa na efektywność udzielanej pomocy to dostępność do pomocy specjalistów (psychologa, prawnika, terapeuty), któremu łącznie przyznano 28 punktów, co daje 21%. Ww. czynniki znacząco wyróżniają się w liczbie przyznanych punktów od pozostałych czynników, co wskazuje, że z perspektywy respondentów istotnie wpływają na skuteczność udzielanej pomocy. Zdecydowanie niższe wartości przyznano pozostałym czynnikom, co oznacza, że w opinii respondentów mają one mniejszy wpływ na efektywność udzielanej pomocy. W kolejności są to: chęć współpracy osób stosujących przemoc w rodzinie z członkami zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej oraz procedura „Niebieskie Karty” - w ujęciu procentowym te czynniki otrzymały po 10%, następnie: specjalistyczne kwalifikacje kadry w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 8%.

Najmniej znaczącym w opinii respondentów, jest możliwość udziału w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie - co odpowiada 1%.

Zestawienie czynników, według przyznanych przez tych samych respondentów w roku ubiegłym punktów wartościowych, przedstawiało się następująco:

1. Praca w formule interdyscyplinarnej na rzecz rodzin dotkniętych przemocą – 43.
2. Dostępność do pomocy specjalistów (psychologa, prawnika, terapeuty) – 35.
3. Gotowość osób doświadczających przemocy do współpracy z członkami zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej – 27.
4. Specjalistyczne kwalifikacje kadry w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 10.
5. Procedura „Niebieskie Karty” – 9.
6. Chęć współpracy osób stosujących przemoc w rodzinie z członkami zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej – 8.
7. Możliwość udziału w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 3.

Wykres nr 2. Czynniki sprzyjające skutecznej pomocy – porównanie wyników badania przeprowadzonego w 2020 r. i 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne

Porównując wyniki badania przeprowadzonego w roku 2020 do wyników uzyskanych w roku 2021 jednoznacznie można stwierdzić, że w opinii respondentów największy wpływ na skuteczność udzielanej pomocy ma praca w formule interdyscyplinarnej na rzecz rodzin dotkniętych przemocą. Wprawdzie liczba przyznanych punktów w roku 2021 jest mniejsza o 8 w stosunku do roku ubiegłego, tym niemniej ten czynnik w obu badaniach otrzymał

w sumie najwyższą wartość. Kolejny wniosek, który nasuwa się analizując uzyskane dane to fakt, że w obu badaniach trzy pierwsze czynniki są identyczne, wymianie uległa tylko kolejność czynników z miejsca drugiego i trzeciego.

2. CZYNNIKI UTRUDNIAJĄCE SKUTECZNĄ POMOC OSOBOM DOTKNIĘTYM PRZEMOCĄ W RODZINIE

W ankiecie wskazano do wyboru 7 czynników utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie i poproszono respondentów o przyznanie wartości 1 wyłącznie dla czynnika, ich zdaniem najbardziej utrudniającego udzielanie skutecznej pomocy.

Wskazane czynniki to:

1. Brak dostępności do pomocy specjalistów (psychologa, prawnika, terapeuty).
2. Procedura „Niebieskie Karty”.
3. Brak gotowości osób doświadczających przemocy do współpracy z członkami zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej.
4. Brak chęci współpracy osób stosujących przemoc w rodzinie z członkami zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej.
5. Brak możliwości udziału w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
6. Niewystarczające zasoby kadrowe w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
7. Brak finansowania działań prowadzonych w ramach zespołu interdyscyplinarnego/grup roboczych.

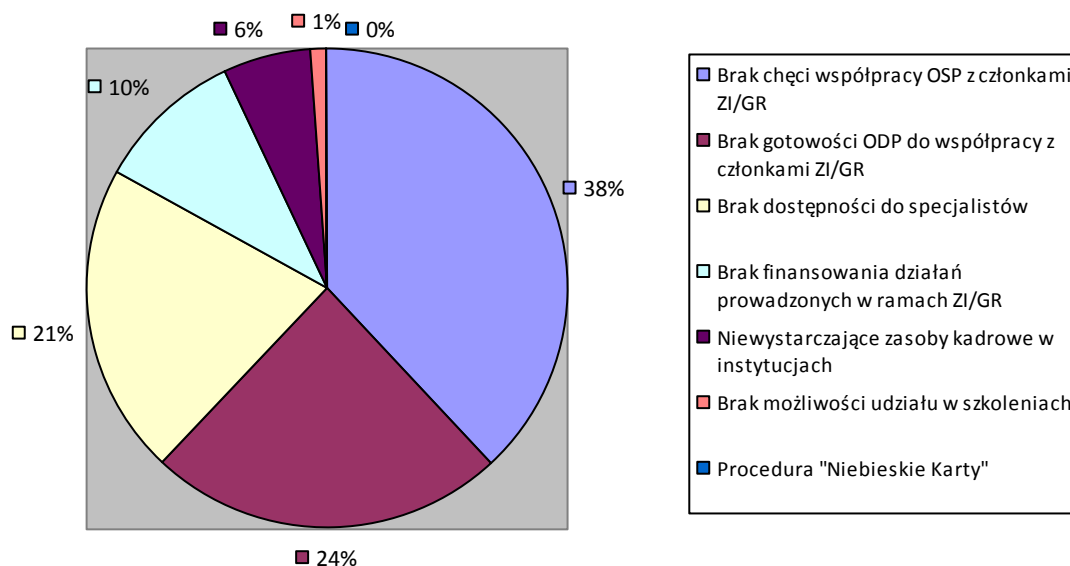
W efekcie przyznanych przez respondentów punktów uzyskano gradację czynników występujących na terenie województwa według ich wpływu na proces, od najbardziej do najmniej utrudniającego udzielanie skutecznej pomocy.

Zestawienie czynników, według przyznanych przez respondentów w 2021 r. punktów wartościowych, przedstawia się następująco:

1. Brak chęci współpracy osób stosujących przemoc w rodzinie z członkami zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej - 52.
2. Brak gotowości osób doświadczających przemocy do współpracy z członkami zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej - 32.
3. Brak dostępności do pomocy specjalistów (psychologa, prawnika, terapeuty) - 28.
4. Brak finansowania działań prowadzonych w ramach zespołu interdyscyplinarnego/grup roboczych - 14.

5. Niewystarczające zasoby kadrowe w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie - 8.
6. Brak możliwości udziału w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie - 1.
7. Procedura „Niebieskie Karty” - 0.

Wykres nr 3. Czynniki utrudniające skuteczną pomoc w układzie procentowym - wyniki badania przeprowadzonego w roku 2021

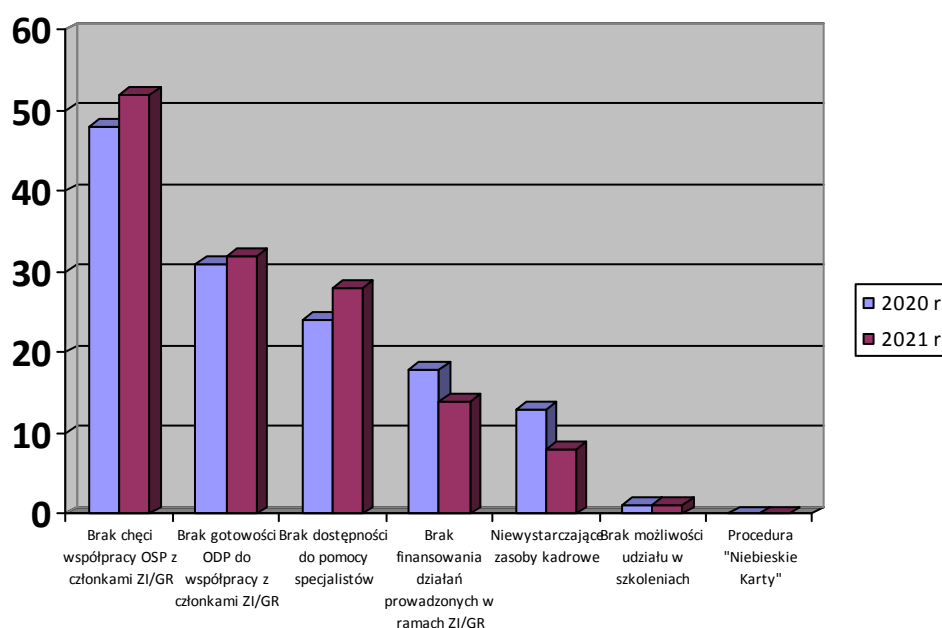
Źródło: Opracowanie własne

Na podstawie analizy odpowiedzi udzielonych przez respondentów wynika, że czynnikiem najbardziej utrudniającym skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie jest brak chęci współpracy osób stosujących przemoc w rodzinie z członkami zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej - 38%. Niższe wartości przyznano pozostałym czynnikom, co oznacza, że w opinii respondentów mają one mniejszy wpływ na utrudnienie udzielanej pomocy. Są to: brak gotowości osób doświadczających przemocy do współpracy z członkami zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej - 24% oraz brak dostę্পności do pomocy specjalistów (psychologa, prawnika, terapeuty) - 21%. Dalej kolejno: brak finansowania działań prowadzonych w ramach zespołu interdyscyplinarnego/grup roboczych – 10%, niewystarczające zasoby kadrowe w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie - 6%. Najmniej utrudniającymi czynnikami w opinii respondentów są: brak możliwości udziału w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie - 1% oraz procedura „Niebieskie Karty” - 0%.

Zestawienie czynników, według przyznanych przez tych samych respondentów w roku ubiegłym punktów wartościowych, przedstawiało się następująco:

1. Brak chęci współpracy osób stosujących przemoc w rodzinie z członkami zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej - 48.
2. Brak gotowości osób doświadczających przemocy do współpracy z członkami zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej - 31.
3. Brak dostępności do pomocy specjalistów (psychologa, prawnika, terapeuty) - 24.
4. Brak finansowania działań prowadzonych w ramach zespołu interdyscyplinarnego/grup roboczych - 18.
5. Niewystarczające zasoby kadrowe w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie - 13.
6. Brak możliwości udziału w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie - 1.
7. Procedura „Niebieskie Karty” - 0.

Wykres nr 4. Czynniki utrudniające skuteczną pomoc – porównanie wyników badania przeprowadzonego w 2020 r. i 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne

Porównując wyniki badania przeprowadzonego w roku 2021 z wynikami uzyskanymi w roku 2020 podkreślenia wymaga fakt, że gradacja czynników utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w badaniu z roku bieżącego przedstawia się identycznie jak w roku ubiegłym. Różnica dotyczy wyłącznie przyznanych wartości.

3. WNIOSKI

Na podstawie analizy wartości przypisanych przez respondentów, na pierwszy plan zdecydowanie wysuwa się stwierdzenie, że podstawą efektywności pomocy udzielanej osobom doświadczającym przemocy jest praca w formule interdyscyplinarnej na rzecz rodzin dotkniętych przemocą. Ustawodawca, 11 lat temu za podstawę skuteczności działań przyjął interdyscyplinarną współpracę podmiotów, w których obszarze działania znajduje się przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Interdyscyplinarność odgrywa szczególne znaczenie w działaniach pomocowych, realizowanych na rzecz rodzin dotkniętych przemocą w ramach procedury „Niebieskie Karty”. Dlatego też, opierając się na wynikach badań przeprowadzonych w latach ubiegłych i roku bieżącym, w których współpraca interdyscyplinarna, wskazywana była przez respondentów, jako najważniejszy czynnik ułatwiający udzielanie skutecznej pomocy, można stwierdzić, że realizatorzy zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dostrzegają korzyści płynące z pracy w tej formule.

Warto również zwrócić uwagę na fakt, że na drugim miejscu, w przypadku czynników sprzyjających skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą, jest gotowość tych osób do współpracy z członkami zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej. Gotowość dotyczy przede wszystkim motywacji do współpracy i zmian. Podstawą do zrozumienia znaczenia tego czynnika w pracy z osobami dotkniętymi przemocą, a w następstwie właściwa ocena stopnia gotowości do współpracy z członkami zespołu czy grup, a dalej praca ukierunkowana na jej podnoszenie są bez wątpienia wiedza i umiejętności przedstawicieli służb pełniących rolę „pomagaczy”. Dlatego też wydaje się, że w tym obszarze niezbędny jest systematyczny udział osób pracujących z osobami doświadczającymi przemocy w szkoleniach, mający na celu podnoszenie kompetencji zawodowych i interpersonalnych, co przełożyć się powinno na efektywność działań.

Kolejnym, istotnym elementem sprzyjającym efektywnej pracy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, według respondentów, jest dostępność do pomocy specjalistów, tj. psychologa, prawnika, terapeuty. Poradnictwo specjalistyczne bez wątpienia odgrywa istotną rolę w procesie pomagania. Podstawowym celem realizacji poradnictwa specjalistycznego jest poprawa jakości życia osób zwracających się o pomoc, ich rozwój i optymalizacja działań związanych z różnymi aspektami funkcjonowania. Istotą porady jest tworzenie warunków do odzyskania lub uzyskania przez osobę potrzebującą możliwości samodzielnego rozwiązywania problemu, podjęcia właściwych decyzji i ich realizacji, a także unikania w przyszłości działań, które prowadzą do problematycznej sytuacji życiowej.

Dlatego też, w działaniach pomocowych w ramach realizowanej procedury „Niebieskie Karty” niezbędnym elementem prowadzącym do pożądaných zmian jest kompleksowa pomoc osobom dotkniętym przemocą, uwzględniająca różne obszary jej funkcjonowania, w tym psychologiczny i prawny.

Z analizy danych wynika natomiast, że skuteczną pomoc najbardziej utrudnia brak chęci współpracy z członkami zespołu interdyscyplinarnego czy grupy roboczej, osób stosujących przemoc w rodzinie. Brak chęci współpracy ww. osób, obok przekonań społecznych i braku przyznania się do stosowania przemocы, jest jedną z głównych przeszkód nawiązania kontaktu z osobą stosującą przemoc, co w konsekwencji utrudnia proces ukierunkowany na wywołanie pożądaných zmian, mający na celu skuteczne powstrzymanie przemocы w rodzinie.

Należy zwrócić uwagę na fakt, że na drugim miejscu, w przypadku czynników utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą, respondenci wskazali brak gotowości ww. osób do współpracy z członkami zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że przeciwny czynnik, tj. gotowość osób doświadczających przemocы do współpracy z członkami zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej został wysoko oceniony przez respondentów i znalazł się na drugim miejscu w przypadku czynników sprzyjających efektywnej pomocy.

Analogicznie sytuacja wygląda w przypadku czynnika dotyczącego dostępności do pomocy specjalistów (psychologa, prawnika, terapeuty). Występuje on zarówno w czynnikach sprzyjających efektywnej pomocy, jak i w utrudniających skuteczną pomoc. W obu kategoriach, w opinii respondentów, jest on na tyle istotny, że znalazł się na trzecim miejscu otrzymując taką samą liczbę punktów.

4. REKOMENDACJE

Wnioski wypracowane w oparciu o zrealizowane badanie ankietowe w 2021 r. oraz latach poprzednich, sprawowany nadzór nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocы w rodzinie oraz wyniki kontroli przeprowadzonych w jednostkach samorządu terytorialnego, stały się podstawą do wypracowania rekomendacji, które potwierdzają się w corocznych badaniach. Są to:

1. Działania podejmowane na rzecz osób dotkniętých przemocą należy prowadzić interdyscyplinarnie. W związku z tym skład grup roboczych, tworzonych do realizacji procedury „Niebieskie Karty” musi być adekwatny do potrzeb i problemów rodzin dotkniętých przemocą. W skład grup roboczych należy bezwzględnie powoływać

przedstawicieli wszystkich podmiotów niezbędnych do objęcia rodzin kompleksowym i wieloaspektowym wsparciem. Konieczny jest udział przedstawiciela oświaty, w osobie pedagoga lub nauczyciela, w sytuacji, gdy w rodzinie dotkniętej przemocą są dzieci w wieku szkolnym. Należy zapewnić udział przedstawiciela ochrony zdrowia, nie tylko w sytuacji, gdy w rodzinie jest problem zdrowotny, ale także w sytuacji, gdy w rodzinie są małe dzieci, nieobjęte systemem oświaty lub osoby w podeszłym wieku. Obowiązkowy jest udział kuratora sądowego w przypadku orzeczonego dozoru wobec sprawcy przemocy jak również w sytuacji, gdy rodzina objęta jest jego nadzorem. Niezbędny jest udział asystenta rodziny, w sytuacji, gdy obejmuje on pomocą rodzinę, w której prowadzona jest procedura „Niebieskie Karty”.

Interdyscyplinarność odnosi się nie tylko do właściwego składu grup roboczych, powinna mieć także odzwierciedlenie w działaniach pomocowych na rzecz rodzin. Dlatego wszyscy członkowie grup roboczych realizujący procedurę „Niebieskie Karty”, muszą mieć określone zadania, zgodnie z ich kompetencjami i możliwościami, które powinny być wskazane w indywidualnym planie pomocy rodzinie.

2. Efektywność działań pomocowych na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie jest uzależniona od stopnia zaangażowania we współpracę z „pomagaczami” osób doświadczających przemocy jak i osób stosujących przemoc wobec bliskich. Wpływ na to mają bez wątpienia przedstawiciele służb zaangażowanych w obszar przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Niezbędnym elementem w tym obszarze jest profesjonalizm, przez który należy rozumieć rozwinięte kompetencje i pełne zaangażowanie w obowiązki zawodowe. Dlatego też, należy dbać o rozwój zawodowy realizatorów zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Systematyczne podnoszenie kwalifikacji poprzez udział w różnych formach kształcenia, służy zarówno realizatorom zadań, jak i rodzinom dotkniętym przemocą, na rzecz których ww. działają. Tematyka szkoleń powinna również uwzględniać zagadnienia dotyczące motywowania osób dotkniętych przemocą oraz osób ją stosujących do współpracy z realizatorami procedury „Niebieskie Karty”, a także do podejmowania działań ukierunkowanych na zmianę.
3. Niezbędne jest zapewnienie w każdej gminie dostępności do poradnictwa specjalistycznego. Wskazane jest, aby osoby dotknięte przemocą miały możliwość skorzystania w swojej gminie z pomocy nie tylko pracownika socjalnego, ale również psychologa, prawnika, psychologa czy terapeuty. Dlatego też, uzasadnione jest funkcjonowanie w każdej gminie punktu konsultacyjnego oferującego konsultacje w zakresie psychologicznym, prawnym, pedagogicznym czy terapeutycznym. Działalność punktów konsultacyjnych udzielających pomocy w związku z problemem alkoholowym

współwystępującym łącznie z problemem przemocy w rodzinie, mogłoby być finansowane np. ze środków pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Spis wykresów:

Wykres 1. Czynniki sprzyjające skutecznej pomocy w układzie procentowym – wyniki badania przeprowadzonego w roku 2021	5
Wykres 2. Czynniki sprzyjające skutecznej pomocy – porównanie wyników badania przeprowadzonego w 2020 r. i 2021 r.....	6
Wykres 3. Czynniki utrudniające skuteczną pomoc w układzie procentowym - wyniki badania przeprowadzonego w roku 2021	8
Wykres 4. Czynniki utrudniające skuteczną pomoc - porównanie wyników badania przeprowadzonego w 2020 r. i 2021 r.....	9

Spis skrótów:

województwo – województwo warmińsko-mazurskie

ZI – zespół interdyscyplinarny

GR – grupa robocza

ODP – osoby doświadczające przemocy w rodzinie

OSP – osoby stosujące przemoc w rodzinie